

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انتشارات
مجلس شورای اسلامی

ارزیابی پیامدهای روابط سیاسی امنیتی

ناتو و آمریکا بر مسائل بین الملل

پدیدآورنده: مهدی کردی

سرشناسه	:	کردی، مهدی، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	ارزیابی پیامدهای روابط سیاسی امنیتی ناتو و آمریکا بر مسائل بین‌الملل / پدیدآورنده مهدی کردی؛ ویراستار علمی علیرضا لچینانی.
مشخصات نشر	:	تهران: فرهیختگان دانشگاه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۳۸۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۲۳۵-۱۶۸-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	ناتو، پیمان
موضوع	:	North Atlantic Treaty (۱۹۴۹)
موضوع	:	امنیت بین‌المللی — ایالات متحده
موضوع	:	Security, International — United States
موضوع	:	ایالات متحده — سیاست و حکومت
موضوع	:	United States — Politics and government
شناسه	:	لچینانی، علیرضا، ۱۳۵۵ -، ویراستار
رده بندی	:	۳/۶۴۶U/
رده بندی دیویی	:	۰۳۱۰۹۱۸ - ۲۵۵
شماره کتابشناسی	:	۶۱۹۴۲۱

ناشر : فرهیختگان دانشگاه
مدیر مسئول : مهندس علیرضا لچینانی
عنوان کتاب : **ارزیابی پیامدهای روابط سیاسی امنیتی ناتو و آمریکا بر مسائل بین‌الملل**

پدیدآورنده : مهدی کردی
ویراستار علمی : علیرضا لچینانی
چاپ و صحافی : روز
نوبت چاپ : اول ۱۳۹۹
تیراژ : ۱۰۰ جلد
قیمت : ۱۲۵۰۰۰ تومان
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۳۵-۱۶۸-۵

ساختمان مرکزی : تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۶ آذر، کوچه پارس، پلاک ۶
تلفن روابط عمومی : ۰۹۱۲۱۳۰۸۶۳۹ - ۶۶۴۹۰۱۷۸ - ۶۶۴۹۰۱۷۹
پایگاه اینترنتی : www.fardpub.ir

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای پدیدآورنده محفوظ میباشد

مقدمه ناشر

جهان امروز جهان تکنولوژی، کیفیت و رقابت است و تفاوت در کیفیت تولید، مطلوبیت فرآورده‌ها و خدمات وجه تمایز میان سیستم‌ها است که این امر صرفاً در سایه تحقیق درمؤلفه‌ها و بنیادهای نظام آموزشی - که تأثیر عمده‌ای در استانداردسازی و ارتقاء کیفیت دارد - محقق می‌گردد. برای بسترسازی برای رسیدن به این آرمان بزرگ، ما را بر آن داشت تا قدمی هر چند کوچک مطالعات نیاز کشور در این عرصه برداریم. از آنجایی که تحصیلات عالییه آکادمیک این بستر را در جامعه فراهم می‌نماید و ورود به مقاطع تحصیلی بالاتر و مشاغل علمی مختلف و متنوع مستلزم معلمان گسته‌دهای می‌باشد، لذا انتشارات فرهیختگان دانشگاه نیز در راستای پاسخ دادن به چنین نیازی، اقدام به انتشار کتابهایی در این حوزه نموده است، از جمله کتاب حاضر که در اختیار شما علم پژوهان قرار گرفته است.

امید است که مجموعه کتابهای فرهیختگان دانشگاه بتواند پاسخگوی نیاز عزیزان علاقمند به علم و دانش باشد. از تمام دبستانی که صمیمانه و بزرگوارانه در این راه زحمت کشیدند سپاس‌گزاری می‌کنم که حاصل زحمات این کتاب فراروی شماست.

با آرزوی توفیق و درود بی‌پایان برای شما عزیزان

ع.رضا لچینانی

۱	مقدمه
۱	سیاست خارجی دولت آمریکا و روابط امنیتی
۲	مقدمه
۶	اهمیت تحقیق
۷	فصل ۱- رجوع به نظری
۸	۱-۱- روابط گرای چارچوبی برای واقع گرای تدافعی
۱۱	۱-۲-۱- واقع گرای نوکلاسیک، سنتی از واقع گرای کلاسیک و نوواقع گرای
۱۹	فصل ۲- تکرش ریختی اهداف مشترک ناتو و آمریکا در دوران جنگ سرد
۲۰	۲-۱- مولفه های تأثیرگذار بر فرایند شکل گیری ناتو
۴۸	۲-۲- اهداف مشترک ناتو و آمریکا
۵۸	۲-۳- عملکرد ناتو در دوران جنگ سرد
۶۵	فصل ۳- واکاوی مولفه های تأثیرگذار بر روابط امنیتی ناتو و آمریکا پس از جنگ سرد
۶۶	۳-۱- سناریوهای پیش روی ناتو
۷۶	۳-۲- طرح ابقاء ناتو
۱۶۷	فصل ۴- تحلیل پیامدهای روابط سیاسی، امنیتی ناتو و آمریکا در نظام بین الملل
۱۶۸	۴- تحلیل پیامدهای روابط سیاسی- امنیتی ناتو و آمریکا در نظام بین الملل
۱۶۸	۴-۱- پیامدهای سیاسی
۱۶۸	۴-۱-۲- فرآیند گسترش ناتو به شرق
۱۸۵	۴-۱-۳- مخالفت روسیه با وضعیت جدید ناتو پس از پایان جنگ سرد
۲۱۳	۴-۳- پیامدهای امنیتی روابط ناتو و آمریکا
۲۳۸	۴-۴- همکاری میان سایر نهادهای بین المللی و ناتو
۲۴۷	فصل ۵- بررسی پیامدهای امنیتی نوین روابط ناتو و آمریکا بر گسترش همکاریهای استراتژیک
۲۴۸	۵-۱- سیاست های گسترش پیمان ناتو
۲۶۵	۵-۲- تأثیر آمریکا بر نقش و کارکرد پیمان ناتو
۲۷۳	۵-۳- بازیابی تهدیدات نوین توسط ناتو و آمریکا در محیط امنیتی خاورمیانه
۲۹۷	۵-۴- رویاروی ناتو و آمریکا با بنیادگرایی القاعده و داعش در خاورمیانه

۵-۵- روابط ناتو و آمریکا در دوره دونالد ترامپ ۳۰۲

فصل ۶ ۳۱۵

۱-۶- ارزیابی چالشهای آینده روابط سیاسی امنیتی ناتو و آمریکا در نظام بین الملل ۳۱۶

۲-۶- مطالعه موردی: چالشهای روسیه و چین برای ناتو و آمریکا در نظام بین الملل ۳۲۳

۳-۶- چالشهای نظامی آینده چین برای ناتو و آمریکا ۳۳۶

۴-۶- فرصت های آینده ناتو ۳۵۰

جمع بندی و نتیجه گیری ۳۶۳

منابع و مآخذ ۳۷۱

منابع لاتین ۳۷۷

مقدمه

سیاست خارجی دولت آمریکا و روابط امنیتی آن با سایر بازیگران بین‌المللی، دارای نقاط عطف گوناگونی می‌باشد. اولین نقطه عطف مهم و تاریخی سیاست خارجی آمریکا، اعلام دکترین مونروئه^۱ در سال ۱۸۲۳ میلادی بر مبنای انزوایی و عدم دخالت این کشور در مسائل بین‌المللی خارج از حوزه قاره آمریکا است. پایبندی آمریکا به این دکترین، تا اواسط جنگ جهانی اول یعنی مقطع ۱۷-۱۹۱۶ به طول انجامید. در این زمان و با توجه به حملات مکرر نیروی دریایی سلطنتی آلمان به کشتی‌های تجاری آمریکا و تلاش برای ممانعت از ورود محصولات غذایی آمریکا توسط این کشتی‌ها به بنادر انگلستان، دولت آمریکا ناگزیر از حضور در جنگ جهانی اول شد.

کوتاه‌سخن اینکه، ورود آمریکا به جنگ باعث سنگین شدن کفه پیروزی در صحنه نبرد به نفع متفقین گردید. پس از آن وودرو ویلسون^۲ رئیس‌جمهور وقت آمریکا با اعلان بیانیه ۱۴ ماده‌ای خود، نقش حائز اهمیتی در انعقاد قراردادهای صلح پایان جنگ ایفا نمود. در ابتدای دهه ۱۹۲۰ میلادی، از رهگذر تحولات داخلی آمریکا، این کشور مجدداً به لاک انزوائی^۳ منبث از دکترین مونروئه بازگشت و این وضعیت تا سال ۱۹۴۱ میلادی ادامه پیدا نمود. در این سال و در کشاکش جنگ جهانی دوم، دولت ژاپن اقدام به حمله به بندر پرل هاربر^۴ آمریکا نمود و همین امر باعث ورود آمریکا به جبهه جنگ، به نفع نیروهای متفقین گردید. در نهایت بار دیگر به سان جنگ جهانی اول، ورود آمریکا به عرصه جنگ، باعث شد تا آلمان هیتلری در جنگ شکست خورده و جنگ به نفع متفقین خاتمه یابد. در جهان پس از جنگ جهانی دوم به دلیل ضعف و رخوت دولت بریتانیا و قدرت‌یابی و سلطه‌یابی شوروی، ایالات متحده آمریکا ضرورت داشت تا نقش فعال‌تری به‌منظور پر نمودن خلاء حضور بریتانیا و جلوگیری از نفوذ موج کمونیسم شوروی سابق ایفا نمود.

از این رو دولت آمریکا به‌منظور بازسازی اقتصادی اروپای غربی طرح مارشال را اعلام نمود و به‌موازات آن طرح تشکیل یک اتحادیه نظامی- غربی آتلانتیک گرا را اعلام نمود. بر این اساس سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)^۴ با عضویت اولیه آمریکا، کانادا، انگلستان، فرانسه، بلژیک، لوکزامبورگ و هلند در اجلاس سران ۱۹۴۹ در واشنگتن رسماً پا به عرصه حیات نهاد. در سراسر دوران جنگ سرد، سازمان ناتو به‌منابه

^۱ Monroe Doctrine

^۲ Woodrow Wilson

^۳ Pearl Harbor

^۴ North Atlantic Treaty Organization (NATO)

یک کمربند دفاعی وظیفه حفاظت از کشورهای دنیای سرمایه‌داری در مقابل خطر کمونیسم شوروی را بر عهده داشت.

از سوی دیگر، آمریکا در سنت سیاست خارجی خود در دوران بعد از جنگ جهانی دوم، همواره در پی کسب سیطره‌طلبی بر نظام بین‌الملل است. برای اجرای این استراتژی دولت آمریکا از روش‌های مختلف و متفاوتی بهره می‌گیرد و در این بین تنها بنا بر مقتضیات زمان و امکان روش‌های اجرای این استراتژی را تغییر می‌دهد. در همین حال آمریکا به منظور حفظ و تداوم سیطره‌طلبی خود بر نظام بین‌الملل، همواره به دنبال موج‌زایی و تحولات جاری نظام بین‌المللی و مصادره به مطلوب به نفع خود است که از جمله آن‌ها می‌توان به سلب حمایت از رژیم شاهنشاهی ایران در جریان کنفرانس گوادالوپ^۱ و حمایت از انقلاب‌های مردمی بهار عربی در سال ۲۰۱۱ اشاره نمود.

بر این اساس، آمریکا با خاتمه جنگ سرد و به وجود آمدن خلاء قدرت ناشی از غیبت ابرقدرت رقیب خود در بلوک شرق، فرصت را مغتنم گرد تا بتواند سیطره خود را بر نظام بین‌الملل تکمیل نماید. بنابراین با توجه به تغییر و تحول محیط بین‌الملل و نیات امنیتی حاکم بر آن، دولت آمریکا دست‌به‌کار شد تا فلسفه تشکیل سازمان ناتو در زمان جنگ سرد را، فلسفه ضرورت حفظ و تداوم آن در دوران پساجنگ سرد، تفکر ماهیت دهد.

لذا در شرایطی که تصور می‌رفت با فروپاشی شوروی سابق جنگ سرد، ضرورت وجود ناتو از بین رفته باشد و این نهاد بین‌المللی دچار فروپاشی گردد، سازمان ناتو بهانه‌ای که یک تفسیر موسع از فلسفه و رویکرد مأموریت‌های خود در زمان جنگ سرد، این رویکرد را از مفاهیم صرفاً دفاعی و امنیتی که صرفاً به منظور مقابله با خطر کمونیسم شوروی سابق تعریف شده بود، به یک رویکرد چندجانبه‌نگر که شامل جنبه‌های گوناگونی نظیر گسترش حیطه ناتو به نقاط مختلف دنیا، تلاش برای نهادسازی گوی لیبرال دموکراسی غربی در این مناطق و به دنبال آن یافتن هم‌پیمانی جدید در این مناطق بود گسترش پیدا نمود. بر این اساس ناتو بر اساس طرح مشارکت برای صلح، تلاش خود را بر مبنای پیدایش همکاریان جدیدی (Partner Ship) در مناطق مختلف دنیا نظیر اروپای مرکزی و اروپای شرقی، آسیای مرکزی و قفقاز و خاورمیانه متمرکز نمود و در نهایت وسعت جغرافیایی خود را از یک سازمان بین‌المللی با فلسفه و هویت صرفاً غربی بر مبنای آتلانتیک گرایی، به یک سازمان بین‌المللی با دامنه جهانی تغییر داد.

^۱ Guadeloupe Conference